

SOTSIAALMINISTEERIUM

VATEK

EESTI VAIMSE TERVISE
JA HEAOLU KOALITSIION

HUVIKAITSEPLAAN: INIMKESKSED
VAIMSE TERVISE TEENUSED

Eessõna

Antud huvikaitseplaani on valminud Eesti Vaimse Tervise ja Heaolu Koalitsiooni (VATEK) liikmete ja partnerite koosloome tulemusel, eesmärgiga panustada sihipäraselt ja pikaajaliselt Eesti inimeste vaimse tervise ja heaolu parandamisse. Üldiselt on huvikaitseplaani loodud lühemale perioodile, saavutamaks kindel poliitikamuudatus, siin aga oleme võtnud laiemat strateegilist sihi – inimkeskse vaimse tervise teenuste süsteemi loomine –, mille saavutamiseks on vajalikud mitmed poliitikamuudatused. Plaanime nende muutused saavutada aastaks 2032.

Antud plaani loomise protsessi aitas juhtida Poliitikauuringute Keskus Praxis. Vahemikus oktoober 2020 – märts 2021 korraldas Praxis vaimse tervise valdkonna organisatsioonide huvikaitsevõimekuse tõstmiseks viis virtuaalset koolituspäeva pealkirjadega „Poliitikakujundamise ABC“, „Mõju planeerimine ja selle hindamine“ ning „Strateegiline kommunikatsioon“. Koolitustel osalesid VATEKi liikmesorganisatsioonide esindajad ja liikmed, aga ka teised valdkonna eestvedajad väljastpoolt VATEKit. Perioodil oktoober 2020 – september 2021 toimusid

Praxis juhtimisel neli tööseminari, kus rakendati koolitustel õpitut. Samuti lepiti VATEKi liikmesorganisatsioonide esindajate kogunemisel kokku antud huvikaitseplaani sisu. Huvikaitseplaani lõpliku versiooni on kirja pannud VATEKi juhataja Ott Oja ning selle on kinnitanud VATEKi nõukogu.

Loodud huvikaitseplaani väljendab VATEKi liikmete ühist visiooni vaimse tervise teenuste valdkonna arenguks ning seab tegevuskava selle saavutamiseks. Huvikaitseplaani lähtuvalt kavandab VATEK edaspidi oma tööd vaimse tervise ja heaolu poliitika arendamisel, seab prioriteete ning töötab proaktiivselt seatud pikaajalise sihi saavutamise nimel.

Huvikaitseplaani elluviimisega panustab VATEK rahvastiku tervise arengukava 2020–2030 2020–2030 alaeesmärkide „inimkeskne tervishoid“ ja „tervist toetavad valikud“ saavutamisse ning vaimse tervise rohelises raamatus kirjeldatud vaimse tervise püramiidi teenuste kategooria eesmärkide saavutamisse. Huvikaitseplaani valmimist ning plaani koostamisega seotud huvikaitsekoolituste elluviimist rahastab Sotsiaalministeerium projekti „VATEKi võimestamine ja suitsiidiennetus“ kaudu.

Probleem

VATEKi sihiks on Eesti elanikkonna vaimse tervise ja heaolu edendamine. Heaolu on positiivne ja püsiv seisund, mis võimaldab indiviididel, gruppidel ja rahvastel edeneda ja õitseda. Heaolu defineerimine mõõdetava fenomenina on aga keeruline väljakutse, eeldades inimese elu paljude eri tahkude arvesse võtmist ja nende suhtelise olulisuse mõistmist. Üks aktsepteeritud võimalus mõõta subjektiivset heaolu on WHO-5 indeksiga, mida on kasutatud ka Euroopa elukvaliteedi küsitlusuuringus. Uuringu kohaselt jääb Eesti elanikkonna vaimne heaolu mõnevõrra alla Euroopa Liidu keskmisele – Eestis 61 punkti ning EL-i keskmine 64 punkti. Seejuures väärivad mainimist, et Eestist madalamad vaimse heaolu skoorid on EL-is vaid kolmes riigis ning võrdluseks on meie naaberriikide Läti ja Soome skoorid vastavalt 63 ja 67 punkti¹.

Maailma Terviseorganisatsioon (WHO) kirjeldab vaimset tervist kui healuseisundit, milles inimene realiseerib oma võimeid, tuleb toime igapäevaelu pingetega, suudab töötada tootlikult ja tulemusrikkalt ning saab anda oma panuse ühiskonna heaks². Hea vaimne tervis tähendab seega heaolu saavutamist ning eeldab vaimse tervise häirete puudumist või häiretega edukalt toime tulemist. Hinnanguliselt kannatas 2017. aastal Eestis vaimse tervise häire all 13,2% elanikkonnast³.

VATEKi liikmetega tehtud probleemikaardistuses tõid osalejad arutelu välja, et Eesti inimeste vaimne heaolu on madal ja vähe toetatud, kuna vaimse tervise probleemide ennetus on Eestis puudulik, vaimse tervise probleemide korral on keeruline abi saada ning vaimse tervise valdkonnas esinevate probleemide lahendamist ei peeta poliitiliselt piisavalt oluliseks. **Huvikaitseplaani koostamisel seadsime sihiks VATEKi poolt suunata inimkeskse vaimse tervise abi**

süsteemi kujundamist, kus inimene jõuab tema vajadustest lähtuvate paindlike ja järjepidevate vaimse tervise teenusteni.

Vaimse tervise valdkonnas töötavate ja teenust osutavate spetsialistide ring on lai, nad on peamiselt hajutatud tervishoiu- ja sotsiaalvaldkonna alla ning statistika nende kohta on ebatäielik. Vaimse tervise roheline raamat nendib, et nii olemasoleva ressursi kui ka teenuste olemasolu ja kättesaadavuse hindamine on keerukas.

Probleemi kaardistades tõid VATEKi liikmed välja, et teenuste ligipääsetavus ja kvaliteet varieerub piirkonniti märgatavalt. Mitmeid olulisi teenuseid on liialt vähe, need on saadavad vaid üksikutes keskustes või vajalikud teenused puuduvad täielikult. See tuleneb spetsialistide puudusest ja ülekoormusest, aga ka jätkusuutmatust rahastusest ning puudulikust koordineeritusest.

Vaimse tervise teenuste rahastus on suures ulatuses projektipõhine, mis ei taga teenuste püsivat kättesaadavust ning põhjustab pidevat teenuste taasarendamist. Ka tõendatud mõjususega projektidele puudub mudel, mis tagaks neile jätkusuutliku rahastuse, see omakorda takistab püsivate kvaliteetsete teenuste välja kujunemist. Teenuste kättesaadavuse pidev muutumine tähendab, et ka valdkonna spetsialistidel puudub ülevaade olemasolevatest teenustest. Seetõttu sõltub abivajajate jõudmine mitmete teenusteni neid nõustava spetsialisti isiklikust võrgustikust.

Inimesekesked vaimse tervise teenused eeldavad koostööd spetsialistide vahel, tagamaks abivajaja jõudmine tema vajadustele vastavate teenusteni. Hetkel tajuvad VATEKi liikmed, et koostöö asemel domineerib ebaterve konkurents. Koostööd tõkestab ka isikuandmete jagamist puudutav õiguslik regulatsioon, spetsialistide endi madal

¹ Eurofound. 2016. [European Quality of Life Survey](#).

² Maailma Tervise Organisatsioon. 2018. [Mental health: strengthening our response](#).

³ Sotsiaalministeerium. 2021. [Vaimse tervise roheline raamat](#).

teadlikkus olemasolevatest teenustest ning nende kvaliteedist.

Vaimse tervise rohelise raamatu kohaselt töötas 2019. aastal Eestis 228 psühhiaatrit, Eesti Psühhiaatrite Seltsi koostatud psühhiaatria eriala arengukava järgi oleks ootuspärane psühhiaatrite arv 260 ehk 30–40 psühhiaatrit praegusest enam. Lisaks on suur osa psühhiaatritest pensioniealised või lähiajal sellesse vanusesse jõudmas, **mistõttu nimetab vaimse tervise roheline raamat olukorda psühhiaatrite kriisiks**⁴. Samuti on puudu kliinilistest psühholoogidest, koolipsühholoogidest, vaimse tervise õdedest, perearstidest jt.

Kuna patsiendi teekond süsteemis on ebaefektiivne kasutatakse niigi piiratud spetsialistide ressursi tihti ebamõistlikult. Ülemäära suur hulk abivajajaid jõuab psühhiaatrite juurde olukorras, kus niivõrd piiratud ja kallis teenus ei olnud vajalik või ei oleks olnud vajalik varasema sekkumise korral. Samas **puudub süsteemne viis rakendamaks vaimse tervise tuge pakkuvaid spetsialiste, kes ei tööta tervishoiusüsteemis**, kuid suudaks anda inimese vajadustele kohasemat ning spetsialistide ressursi mõistes efektiivsemat abi.

Vajalikele spetsialistidele koolitustellimuse tagamine on olnud problemaatiline. 2021. aastal tagati püsiv rahastus kliiniliste psühholoogide kutse aastale, koolipsühholoogide kutse aasta on rahastatud vaid 2021/2022 õppeaastaks. Vajadustele vastav koolitustellimus spetsialistide arvukuse suurendamiseks on oluline, kuid ei ole piisav probleemide lahendamiseks. Näiteks psühhiaatrias pole Sotsiaalministeeriumi tellitud residentuurikohad täitunud. **VATEKi liikmed näevad valdkonnaüleselt spetsialistide vähesuse põhjusena madalat**

palka ning puudulikku tuge emotsionaalselt nõudlikus töökeskkonnas.

Abi otsimist mõjutab vaimse tervise probleemide puhul lisaks kättesaadavusele ka häbimärgistatus. Põhjused, miks ei julgeta või häbenetakse abi otsida, on erinevad. 2016. aastal tehtud elanikkonna küsitluse kohaselt ei soovi 62% Eesti elanikkonnast, et teised tema vaimse tervise probleemist teaksid, ning 35% nõustub väärarusaamaga, et psüühikahäirete peamiseks tekkepõhjuseks on inimese enda enesedistsipliini ja tahtejõu puudumine.

Eesmärk

Inimene jõuab tema vajadustest lähtuvate paindlike ja järjepidevate vaimse tervise teenusteni.

Eesmärgi sõnastasid VATEKi liikmed koostööseminaride käigus lähtuvalt tuvastatud probleemidest ning ühiselt valitud fookusest. Tegu on pikaajalise eesmärgiga, mida soovime saavutada aastaks 2032.

Eesmärgi saavutamine on jaotatud viieks üksteisest sõltuvaks alaeesmärgiks:

1. vaimse tervise teenuste pakkumine on **püsiv ja jätkusuutlik**;
2. vaimse tervise teenused on **kättesaadavad** ja **vajaduspõhised**;
3. vaimse tervise teenused on omavahel **integreeritud**;
4. vaimse tervise teenused on **kvaliteetsed**;
5. **ühiskondlikud hoiakud** toetavad vaimse tervise hoidmist ja vajadusel abi küsimist.

Iga alaeesmärgi saavutamine eeldab mitmete tegevuste elluviimist ning ka eraldiseisvaid huvikaitseplaane. Kuna vajalike tegevuste elluviimise ajakava täpne määratlemine ei ole mõistlik, sõltudes muutlikest välistest faktoritest, oleme tegevuskavas jaotanud

⁴ Sotsiaalministeerium. 2021. [Vaimse tervise roheline raamat](#). Lk 19

huvikaitseplaani tegevused kolme faasi. Eesmise faaside tegevused peaksid loogiliselt eelnema järgnevate faaside tegevusele.

Peamised huvigrupid

Ühegi alaeesmärgi saavutamine ei ole VATEKi ainuvõimuses ning sõltub koostööst paljude huvigruppidega. Seetõttu on valdkonnaülese suhtluse ja koostöö arendamine oluline eeldus VATEKi huvikaitsetöö õnnestumiseks. Iga huvikaitseplaani tegevus eeldab mitmete erinevate huvigruppidega arvestamist, nende kaasatust ning koostööd. Toome siinkohal välja peamised läbivad huvigrupid.

Perearstid on oluliseks huvigrupiks, kuna perearstide ning tervisekeskuste roll vaimse tervise abi pakkumisel on kasvamas. Järjest enam vaimse tervise abi on liikumas just esmatasandi tervishoidu ning vaimse tervise rohelise raamatu kohaselt tuleks perearstikeskused mehitada ka vaimse tervise õdede või kliiniliste psühholoogidega.

Vaimse tervise valdkonna erialaliidud on olulisteks partneriteks spetsialistide esindajatena ning ka oma eriala kvaliteedistandardi kujundajatena.

VATEKi liikmed kollektiivselt esindavad suurt hulka vaimse tervise valdkonna organisatsioonidest ning suudavad seetõttu pakkuda olulist sisendit töö erinevates etappides. Samuti on eesmärgi saavutamiseks oluline, et VATEKi liikmed võtaksid vastutuse tegevuste elluviimise eest valdkondades, kus nende individuaalne kompetents seda kõige paremini võimaldab.

Eesti Haigekassa koordineerib ning rahastab tervishoiuvaldkonna vaimse tervise teenuseid. Oluline on haigekassaga ühiselt kujundada nii tervishoiuteenuste korraldus kui ka koostöö sotsiaalvaldkonna teenustega. Samuti on haigekassal kriitiline roll teenuste rahastuse tagamisel ning mitmete spetsialistide töötasu kujundamisel.

Sotsiaalkindlustusamet (SKA) on oluline partner sotsiaalvaldkonna teenuste kujundamises ning neil on toimiv koostöö kohalike omavalitsustega.

Tervise- ja Heaolu Infosüsteemide Keskus (TEHIK) on oluline partner, soodustamaks spetsialistide koostööd läbi jagatud infosüsteemide.

Sotsiaalministeerium (SoM) on kogu valdkonna juhtorganisatsioonina kriitiline partner, kelle puhul on oluline välja tuua, et ministeeriumis puudutavad seatud eesmärgid mitmeid osakondi ning kõiki asekantslereid. Samuti on Sotsiaalministeeriumi allasutusteks Haigekassa, SKA ja TEHIK.

Vabariigi valitsus on oluliseks huvigrupiks, kuna niivõrd laiapindse eesmärgi saavutamine eeldab tugevat poliitilist taht. See on vajalik riigiasutuste töö suunamiseks, valdkondade ülese koostöö ja ka piisava rahastuse tagamiseks.

Eesti Linnade ja Valdade Liit (ELVL) esindab KOVide seisukohti. Sotsiaalteenuste pakkumise eest vastutajana on KOVidel keskne roll vaimse tervise teenuste tagamisel ning teenuste süsteemi kujundamisel.

Mõju mõõtmine

Sobivad mõõdikud alaeesmärkidele tuleb veel kujundada. Vaimse tervise valdkonnas on vähe regulaarselt hinnatavaid mõõdikuid, mis väljendavad valdkonna tegelikku olukorda usaldusväärselt. Oluline on teha siinkohal koostööd Sotsiaalministeeriumiga, et määrata sobivad mõõdikud ning nende taset järjepidevalt hinnata.

Seotus riiklike strateegiatega

Huvikaitseplaani elluviimisega panustab VATEK rahvastiku tervise arengukava 2020–2030 alaeesmärkide „inimkeskne tervishoid“ ja

„tervist toetavad valikud“ saavutamisse⁵. Samuti vaimse tervise rohelises raamatus kirjeldatud vaimse tervise püramiidi teenuste kategooria eesmärkide saavutamisse⁶. Huvikaitseplaani sihtidega seotud eesmärgid

Vaimse tervise rohelisest raamatust on lisatud eesmärkide kirjeldusse, et tuua esile seotust ning ühisosa riiklike sihtidega.

⁵ Sotsiaalministeerium. 2021. [Rahvastiku tervise arengukava 2020-2030.](#)

⁶ Sotsiaalministeerium. 2021. [Vaimse tervise roheline raamat.](#) Lk 24

Alaeesmärk 1:

vaimse tervise teenuste pakkumine on püsiv ja jätkusuutlik

- Vaimse tervise teenustel on püsiv riiklik rahastus
- On ülevaade olemasolevatest teenustest ja täiendavatest vajadustest
- Vaimse tervise spetsialisti töö on väärtustatud, spetsialistidele on tagatud regulaarne supervisioon ning tööjõuvalavus on väike
- Olemas on piisav hulk spetsialiste
- Kõrgkoolides on õppekavad vaimse tervise spetsialistide ettevalmistamiseks ja spetsialistide koolitustellimus vastab vajadustele

Vaimse tervise roheline raamat:

- Kutsuda kokku töögrupp erihoolekande- ja tervishoiuteenuste osutajate vahelise infovahetuse korraldamiseks ja teenuste hinna korrigeerimise arutelu algatamiseks (lk 38)
- Luua toetusmeetmed kogukonnateenuste arendamiseks (lk 38)
- Analüüsida psühhiaatria residentuuri ja vaimse tervise õdede õppekava. Analüüsi tulemusel kaasajastada õppekava ning seada nõuded praktikabaasidele (lk 66)
- Tagada erialaspetsialistide järelkasv ning rahastus nende ettevalmistamiseks, jätkusuutlikud koolitus- ja täiendõppeprogrammid ja kompetentsusnõuete kirjeldamine ning spetsialistide regulaarne professionaalse supervisiooni võtmise kohustus (lk 66)
- Vaadata üle teenuste rahastamise nõuded ning välistada eriarsti ressursi säästmiseks psühhiaatri osalus ilma sisulise vajaduseta (lk 67)

Faas 1	Faas 2	Faas 3
<p>1. VATEK survestab SoMi, loomaks vaimse tervise roheline raamatu tegevuskava, sh teenuste rahastamise põhimõtted ning summad.</p> <p>2. VATEK veenab SoMi, tellimaks vaimse tervise teenuste vajaduse analüüs ning optimaalse struktuuri kaardistus, sh spetsialistide vajaduse määratlemine.</p>	<p>3. Eesti Töö- ja Organisatsioonipsühholoogide Liidu (ETOP) vedamisel ja koostöös erialaliitudega kaardistatakse psühhosotsiaalsed ohutegurid erinevate vaimse tervise spetsialistide töös ning esmased võimalused nende maandamiseks.</p> <p>4. VATEK vaatab koostöös liikmetega üle ning kirjeldab standardid ja hea tava vaimse tervise spetsialisti töötingimusteks, sh supervisiooni võtmise kohustus. Standardeid juurutatakse koostöös SoMi allasutuste ja ELVLiga.</p>	<p>5. Koostöös SoMi allasutuste ja ELVLiga juurutatakse töötingimuste standardeid.</p> <p>6. VATEK töötab HTMi ja SoMiga, tagamaks piisav vaimse tervise spetsialistide koolitustellimus ning spetsialiseerumise võimalused (sh kutseasta).</p>

Alaeesmärk 2:

vaimse tervise teenused on kättesaadavad ja vajaduspõhised

- Vaimse tervise teenused vastavad kliendi vajadustele
- Vaimse tervise teenuseid pakutakse kodule võimalikult lähedal
- Aegkriitiline vaimse tervise abi on püsivalt kättesaadav ning abivajajatega kokku puutuvate erialade esindajad oskavad abivajadust märgata
- Perearstikeskuses pakutakse vaimse tervise õe teenust

Vaimse tervise roheline raamat:

- Tagamaks vaimse tervise teenuste parem kättesaadavus esmatasandil, peab perearstide meeskonda tervisekeskustes kuuluma vaimse tervise õde ja/või kliiniline psühholoog. Eelnevalt tuleb tagada vastavate spetsialistide (kliiniline psühholoog, vaimse tervise õde) piisav olemasolu ja riiklikult rahastatud väljaõpe ning kirjeldada vaimse tervise spetsialisti rolli ja teenuse sisu esmatasandil (lk 45)
- Kohandada ja rakendada tõendus põhiseid standardiseeritud hindamisvahendeid ja sekkumisi vaimse tervise seisundi hindamiseks (lk 45)
- Soodustada kliiniliste psühholoogide ja psühholoog-nõustajate ning vaimse tervise õdede rakendamist tervishoiu esmatasandil, et vabastada psühhiaatrilise eriarstiabi ressursi raskemate ravijuhtudega tegelemiseks (lk 66)
- Koostada kogukonna tugitegevuste ja -teenuste arendamise juhised (lk 37)

Faas 1	Faas 2	Faas 3
<p>7. VATEK koostöös liikmetega ning teiste erialaorganisatsioonidega sõnastab tellimused standardiseeritud hindamisvahendite jaoks ning sätestab nende kasutamise.</p> <p>8. Vaimse tervise õed, psühholoogid, perearstid ja psühhiaatrid kirjeldavad vaimse tervise õe teenuse perearstikeskustes.</p>	<p>9. VATEKi liikmed kirjeldavad, millised vaimse tervise teenused peaksid olema KOV tasandil kättesaadavad ning kuidas peaks toimuma koostöö ja suunamine eri teenuste ning tasandite vahel. Lähtutakse teenusedisaini printsiipidest ning kaardistatakse ja tutvustatakse parimaid praktikaid.</p>	<p>10. VATEK koostab seadusemuudatuse ettepaneku, muutmaks kliinilise psühholoogi või vaimse tervise õe teenuse kohustuslikuks põhiteenuseks perearstikeskustes.</p>

Alaeesmärk 3: vaimse tervise teenused on omavahel integreeritud

- Era-, KOV- ja riigisektori teenused ühilduvad
- Olemas on andmed ja toimiv infovahetus, et süsteem jõuaks ise abivajajani
- Toimiv koostöö spetsialistide ja asutuste vahel
- Olemas on kokkulepe põhimõtete osas, kuidas korraldada vaimse tervise teenuseid erinevate osapoolte koostöös
- Loodud on juhtumikorralduse standardid ning koondatud parimad praktikad
- Toimivad piirkondlikud vaimse tervise teenuste pakkujate koostöövõrgustikud

Vaimse tervise roheline raamat:

- Arendada piirkondliku võrgustiku koostööd haridus-, hoolekande-, lastekaitse-, õigus- ja tervishoiuvaldkonna, usuliste koguduste ja teenusekasutajate huvikaitseorganisatsioonide vahel (lk 39)
- Analüüsida vaimse tervise probleemide esinemissagedust ning praegu pakutavate sekkumiste ulatust ja rolli esmatasandi tervishoius, et planeerida sujuvat üleminekut esmatasandilt kogukonna- või eriarstiabi teenustele (lk 45)
- Arendada piirkondliku võrgustiku koostööd haridus-, noorte-, hoolekande-, lastekaitse-, õigus- ja tervishoiuvaldkonna vahel (lk 45)
- Erialaliite ja teisi sidusrühmasid kaasates korraldada vaimse tervise teenuste korraldus, kaaludes muudatusi regulatsioonides ning uute kutsealade rakendamise võimalusi nii ravikindlustuse sees kui ka väljaspool haigekassa rahastatavaid teenuseid (lk 67)
- Otsida võimalusi teiste kutsealade esindajate (nt tegevus- ja loovterapeudid, tervishoiusüsteemis tegutsevad sotsiaaltöötajad) rakendamiseks vaimse tervise probleemiga inimestele abi osutamisel (lk 67)

Faas 1	Faas 2	Faas 3
<p>11. VATEK teeb ettepaneku sõlmida kokkulepe SoMi, ELVLi jt osapoolte vahel vaimse teenuste koostöös korraldamiseks.</p> <p>12. VATEK koostöös Haigekassa ja SKAga koostab kasutajatekonna kirjelduse, sh millised teenused mingi etapiga on seotud.</p> <p>13. VATEK veenab SoMi vajaduses jagatud andmebaasi loomise järele, mis võimaldab teenusepakkujatel juhtumipõhist infot jagada ning teenuste saamist jälgida ja planeerida (sh Digilugu ja STAR integreerimine). VATEK koostab andmebaasi arenduse lähteülesande.</p>	<p>14. VATEK koos liikmetega kirjeldab vaimse tervise teenuste integreeritud süsteemi ning tutvustab süsteemi visiooni osapooltele.</p> <p>15. VATEK koos liikmetega kirjeldab juhtumikorralduse standardid ja koondab parimad praktikad.</p> <p>16. Andmebaaside loomine, SOM arendab andmebaasi, mis võimaldab ühida erinevate teenustepakkujate töö.</p>	<p>17. VATEK töötab koos SOMi, SKA, Haigekassa ning ELVLiiga, et luua mehhanismid abivajajate sujuvaks liikumiseks sotsiaal- ja tervishoiusüsteemi vahel ning teenuste ristkasutuseks. Eesti Koolipsühholoogide Ühingu (EKPÜ) töötab koos HTMi ja Harnoga haridussüsteemi teenuste integreerimiseks.</p> <p>18. VATEK töötab koos KOVidega kohalike koostöövõrgustike parimate praktikate jagamiseks ning arendamiseks.</p>

Alaeesmärk 4: vaimse tervise teenused on kvaliteetsed

- Vaimse tervise teenused vastavad kvaliteedistandarditele
- Vaimse tervise teenuseid pakuvad kutsestandardile või muule sarnasele standardile vastavad spetsialistid
- Olemas on vaimse tervise teenuste kvaliteedi hindamisvahendid ja oskused neid kasutada

Vaimse tervise roheline raamat:

- Kutsuda kokku töögrupp erihoolekande- ja tervishoiuteenuste osutajate vahelise infovahetuse korraldamiseks ja teenuste hinna korrigeerimise arutelu algatamiseks (lk 38)
- Luua toetusmeetmed kogukonnateenuste arendamiseks (lk 38)
- Analüüsida psühhiaatria residentuuri ja vaimse tervise õdede õppekava. Analüüsi tulemusel kaasajastada õppekava ning seada nõuded praktikabaasidele (lk 66)
- Tagada erialaspetsialistide järelkasv ning rahastus nende ettevalmistamiseks, jätkusuutlikud koolitus- ja täiendõppeprogrammid ja kompetentsusnõuete kirjeldamine ning spetsialistide regulaarne professionaalse supervisiooni võtmise kohustus (lk 66)
- Vaadata üle teenuste rahastamise nõuded ning välistada eriarsti ressursi säästmiseks psühhiaatri osalus ilma sisulise vajaduseta (lk 67)

Faas 1	Faas 2	Faas 3
<p>19. VATEK koos erialaliitudega koondab VATEKi veebi olemasolevad vaimse tervise teenuste kvaliteedistandardid, hõlbustamaks nende rakendamist.</p> <p>20. Erialaliitude eestvedamisel toimub puudu olevate vaimse tervise teenuste kvaliteedistandardite koostamine.</p> <p>21. VATEK kaardistab erinevad teenuste hindamissüsteemid ja jagab häid praktikaid liikmetele, kel puudub kvaliteedi hindamise süsteem.</p>	<p>22. Erialaliitude eestvedamisel töötatakse kutsekojaga paindlike kutse taotlemise võimaluste loomiseks.</p> <p>23. VATEK kaardistab vajalikud seadusemuudatused ja muud regulatiivsed muudatused vaimse tervise teenuste ja nende osutajate kvalifikatsiooni standardi määratlemiseks. Erialaliidud sõnastavad muudatusettepanekud koos eeldatava kutsestandardite juurutamise üleminekuajaga.</p>	<p>24. Erialaliitude eestvedamisel toimub koodide määramine haigekassa rahastuseks vajalikele teenustele.</p> <p>25. VATEK ja erialaliidud töötavad SoMi ning Riigikogu sotsiaalkomisjoniga vajalike seadusemuudatuste vastu võtmiseks.</p>

Alaeesmärk 5:

ühiskondlikud hoiakud toetavad vaimse tervise hoidmist ja vajadusel abi küsimist

- Haavatavate rühmade lõikes on suurenenud vaimse tervise alane teadlikkus ja oskused
- Inimesed teavad, kuhu pöörduda professionaalse vaimse tervise abi saamiseks
- Tööandjad võimaldavad töötajatele vaimse tervise teenuseid ning kujundavad vaimset tervist toetavat töökeskkonda

Vaimse tervise roheline raamat:

- Tagada usaldusväärse teabe olemasolu, kättesaadavus ja sihtrühmadeni jõudmine (lk 27)
- Abistada tööandjaid riskide hindamisel, seejuures teha tõhusamat psühhosotsiaalsete ohutegurite järelevalvet ja nõustamist (lk 27)
- Tõhustada koostööd vaimse tervise organisatsioonide ja meediakanalite vahel vaimse tervise teemade vastutustundliku käsitlemise eesmärkidel (lk 28)
- Töötervishoiu meeskonda peaksid kuuluma spetsialistid, kellel on pädevus tegeleda töötajate vaimse tervisega. Hinnata regulaarselt töötajate vaimset tervist tervisekontrolli käigus (lk 45)
- Toetada töötervishoiuteenuse osutajaid psühhosotsiaalsete ohutegurite tuvastamisel, hindamisel, edasiste tegevuste planeerimisel ja täitmisel (lk 45)
- Suurendada tööandjate võimekust toetada ja nõustada vaimse tervise probleemiga töötajaid (lk 46)
- Arendada koostööd meediaga, et suurendada üldist teadlikkust vaimsest tervisest ja vähendada häbimärgistamist tulemuslike meetmete abil (lk 58)

Faas 1	Faas 2	Faas 3
<p>26. VATEK ja MTÜ Peaasjad arendavad ajakirjanike võimekust ja valmisolekut käsitleda vaimse tervise teemasid vastutustundlikult ja positiivseid hoiakuid arendavalt.</p> <p>27. SoM hindab regulaarsete küsitluste/uuringute käigus inimeste vaimse tervise alaseid hoiakuid ning teadmisi, sh valmisolekut ja teadmisi abi otsida.</p> <p>28. VATEK loob vaimse tervise abiressurse koondava veebiplatvormi, hõlbustamaks inimeste abini jõudmist.</p>	<p>29. VATEK ja ETOP koosöös TAI tervist edendavate töökohtade võrgustiku ning PAREga arendavad tööriistad töökeskkonna psühhosotsiaalsete ohutegurite hindamiseks ning soovituslikud meetmed nende maandamiseks.</p> <p>30. EKPÜ eestvedamisel tuua vaimse tervise alane õpe ning positiivse vaimse tervise hoidmise praktikad kooliõpilaste õppeprotsessi. Vajadusel kaasneb siin faasis riikliku õppekava muutmine.</p>	<p>31. VATEK ja ETOP hindavad vajadust sõnastada täiendavad vaimse tervise toetamise meetmed töötervishoiu ja tööohutuse seaduses või muudes seotud regulatsioonides.</p>